

Prolog

Sušтина recepta, razlog iz kojeg uspeva, prava je misterija. Ukus je nešto veoma lično, pa ipak, zahvaljujući pravome receptu, neko može zavoleti jelo za koje je mislio da ga ne voli. A onda može biti da ponovo sjediniš sve propisane sastojke, strogo poštuješ uputstva, a rezultat bude prava katastrofa.

To se meni redovno dešava sa crnim hlebom moje bake Bernardin. Sve radim tačno onako kao što mi je pokazala, ali uvek ispadne gnjecav, tvrd ili se mrvi.

„Previše se sekiraš“, umela je da kaže. „Namaži pekmezom i pojedi ga u svakom slučaju. Sutra će biti drugačiji.“

I stvarno, uvek je drugačiji. Ali nikad ne ispadne kako treba.

Baš kao i moj brak s Denom.

Kažu da prosto *znaš* kad ćeš se udati za nekog muškarca. Tako bi, navodno, trebalo da bude. Izlaziš s momcima, spavaš s njima, živiš s njima – proživiš godine od dvadesete do tridesete zaljubljujući se i odljubljujući. A onda, jednog dana, sretnoš tog određenog čoveka i prosto znaš da je on „onaj pravi“. Razlikuje se od svih koje si do tada srela. Osećaš da si s njim srećnija, da si nešto posebno, da si živa. I tako se venčate.

Dve nedelje ste Barbi i Ken. Venčanje je prava predstava u hotelu *Plaza*, ti si u venčanicu boje belanceta iako si već

prešla tridesetu. A učešće za kuću straćite na četrnaest dana boravka na Karibima.

A onda, kad konačno dovedeš svoga Kena kući, shvatiš da je to bila pre nagljena, nagoniska kupovina. Toliko si želela etiketu „udata“ da nisi razmišljala, a sada ti i ne izgleda baš toliko dobro kao pod bleštavim osvetljenjem kabine za presvlačenje. Čak ti nije ni taman po meri; i mada si ubedila sebe da će odgovarati za svaki dan, sad nalaziš da je neudoban i da ti ide na živce. Platila si ga svojom slobodom; on je najskuplja greška od svih koje si ikada napravila. U braku ste manje od tri meseca, a tebi zbog svega što on uradi ili kaže dođe da vrištiš, što i činiš, ali u sebi: „*Do kraja života?! Ne mogu s tim da živim do kraja života!*“

Ali ne izgovaraš to naglas jer se stidiš te strašne, užasne greške. Premda ga prezireš zbog načina na koji, na svojoj strani kreveta, seče nokte na nogama, istovremeno znaš i da to nije razlog za razvod. Da je to nečujno mučenje koje preživljavaš u potpunosti tvoja sopstvena krivica jer si se udala za njega, a ne voliš ga izistinski. Ili bar ne dovoljno. Kad sad razmotriš sve unatrag, jesi li ga ikada uopšte volela, ili je posredi bila samo očajnička želja da se udaš? Jer ljubav, prava ljubav, svakako mora biti jača, ona se ne pretvara u mržnju zbog tričavih, svakodnevnih sitnica. Ljubav je nešto krupnije. Ljubav ne greši. Prava ljubav ne greši. Bar ne ona ljubav zbog koje se udaš za nekoga.

U sedmoj nedelji braka obrađuju te statistički podaci da se svaki četvrti brak završi razvodom, pa zaključiš da je šest meseci razuman rok da pokušaš da stvari dovedeš u red i uprištijiš svoj brak.

Ali znaš da nije baš tako. Hoću reći, zapravo ne pokušavaš. Pa ne možeš da odoliš, te zaključiš da si pripadnica onog naraštaja žena za koje je brak izazov i tegobno stanje bitisanja.

Ili pak može biti da ne postoji nikakva univerzalna grupa, da ne postoji obrazac, kliše uslovljen duhom vremena.

U tom slučaju, ja sam samo žena koja se udala za pogrešnog momka i pokušava da nađe izlaz.

Hemija

Oli se desi, ili se ne desi

Pekmez od ogrozda

Pekmez u suštini nije teško napraviti, ali veoma je važan kvalitet voća, koji, opet, zavisi od toga kad se ubere. Voće u sebi sadrži vlastiti ugušćivač, pektin, sastojak koji je prisutan u voću samo čim ono sazri. Ako ubereš voće prerano, pekmez će biti kiseo; ako ga ubereš prekasno, biće sladak, ali neće se zgusnuti i ostaće tečan.

Ogrozd je savršena sirovina za pekmez jer u ovim krajevima divlje raste u izobilju. Na kilogram i trista grama ogrozda dodati kilogram i osamsto grama šećera i kuvati sa pola litra vode u metalnom loncu, na jakoj vatri. Veoma je važno ne smanjivati vatru; voće mora sve vreme da ključa, inače pekmez neće biti dobar. Da bi se proverilo kada je spreman za sipanje u tegle, sipati jednu supenu kašiku pekmeza na hladan tanjir. Kad počne da se hladi, nežno ga gurnuti kašikom u stranu. Ako se po površini stvore sitni nabori, gotov je. Sipati u tegle sterilisane ključalom vodom i odmah zatvoriti.

MENHETN, NJUJORK: 2004.

Poglavlje prvo

Pekmez nije teško skuvati – trebaju ti samo voće, šećer i voda – pa opet uspeh zavisi od hemije koja ume da prevari jer nju ne možeš kontrolisati. Treba dobro da proključa, pa da se kuva na jakoj vatri tačno određeno vreme dok ne počne da se zgušnjava.

Ako vatra od početka nije odgovarajuća, uopšte se neće zgusnuti. Ako pak predugo ključa, pekmez će biti prezasićen i previše gust. Nekad se, isto tako, desi da nabaviš najkvalitetnije sastojke, da podesiš vatru baš kako treba, a da hemija, iz nekog razloga, omane.

Da li vam ovo zvuči poznato?

Den je običan momak. Pod tim ne mislim ništa loše, dobro je biti običan momak. Hoću da kažem da je *meni* običan i da je u tome problem.

Jesam li ikada bila zaljubljena u njega? Ni to više ne znam. Na našem venčanju sam izgovorila konačnu potvrdu ljubavi i nekako mi, baš zbog ogromnog značaja tog čina, više nije tako jasno šta je to što me je nagnalo da kažem „da“.

Den je sjajan. Stvarno jeste. I to ne samo meni.

Upoznala sam ga pre otprilike godinu i po dana (da ga zaista volim, valjda bih se tačno sećala kada), premda mi se na neki čudan način čini da je obitavao na periferiji mog života

i pre toga. Bio je nastojnik moje stambene zgrade. Već vas čujem kako uzvikujete: „Nikada ne spavaj sa nastojnikom svoje zgrade!“ Jedno od osnovnih pravila žena koje žive same na Menhetnu. Koga ćeš zvati kad ti pukne cev u stanu? Sprijatelji se, flertuj samo kada moraš i za Božić ga časti. To je jedan od retkih odnosa u kojima *ne smeš* da zabrljaš.

Sem ako nisi do te mere tužna, toliko očajna da si spremna na sve zbog žudnje za ljudskim dodirrom. Pa počneš da se pribojavaš da ćeš se pretvoriti u jednu od onih doživotno usamljenih, dosadnih žena koje grle sve redom, da ćeš postati nalik napuštenim suprugama koje se podvrgavaju aromaterapiji.

Čini mi se da Njujork nikada nije bio grad u kojem drugarice sede po kafićima i pričaju o seksu, ili bar ja to nisam primetila.

Ima onih koje igraju svoju ulogu: skupa za održavanje, takmičarski nastrojena faćkalica koja lovi muža, manikirana, namazana, doterana, vrhunska izvođačica. I mi ostale, koje obilazimo barove zaboravljajući da prethodno izujemo cipele za posao i obujemo druge; mi koje se tek naknadno setimo da pozajmimo karmin od drugarice znajući da nikada nećemo naći čoveka svog života ako se ne potrudimo. Sve odreda pokušavamo da izgledamo kao da nam nije stalo, pretvaramo se da nam je stvarno stalo samo do toga da budemo zajedno i dobro se provedemo. Možda sam cinična, ali ispod sve te bleštave šminke i pažljivo podešene bezbrižnosti uvek vidim samo brojna hrabra lica. U očima mojih najboljih drugarica vidim da sam, u krajnjoj liniji, samo emocionalna zamena za muškarca kog još nisu srele. Međusobno razmatramo svoje živote i suštinski smo važne jedna drugoj, ali nismo sastavni deo života svojih drugarica, niti su one sastavni deo našeg. Muškarac, brak, deca; dok se mi u našim tridesetim mažemo, montiramo i blistamo, životni ciklus se iz biološkog časovnika pretvara u san.

Oduvek sam se neuspešno pretvarala.

* * *

Odgajenoj u duhu samohrane majke po vlastitom izboru koja nikad nije potpuno sigurna u sebe, meni su pravi uzori u životu bili baba i deda s majčine strane. Bili su u braku pedeset godina i sećam se da sam se kao devojčurak pitala kakvo je to čudo ljubavi zbog kojeg dvoje ljudi ostanu zajedno tri moja života.

Oduvek sam znala da želim da se udam. Izlazila sam sa paćenicima, sa barabama i sa finim momcima koji ipak nisu „onaj pravi“. Brak je za mene bio isuviše važna stvar da bih u tom pogledu pravila kompromise. Dovoljan razlog da ona dva-tri puta kad sam se zaljubila ustuknem sa ivice, da ne napravim veliku grešku. Mada, kad se sad osvrnem na to, shvatam da je uvek bolje ići za svojim srcem nego slušati glavu.

I tako sam se na koncu udala za jednog od onih finih momaka koji nisu „onaj pravi“ jer je razum saopštio srcu da mi je to poslednja prilika. Biologija i maler su se uortačili, nasamarili me i gurnuli u osećanje nalik ljubavi. Sa Denom nikad nije „ono pravo“, a treba da bude. Oponašanje ljubavi ne može da potraje. Bila sam naivna što sam u to poverovala.

Bilo je to jednog od onih popodneva koja umeju da te pritisnu kad živiš sama, pa počneš sebi u svemu da povlađuješ. Pri tom ne mislim na ono kad se banjaš u kadi s maskom na licu, kao u časopisima. Mislim na ono osećanje kad isključiš telefon i počneš sažaljevati sebe. Ne dešava se prečesto, možda jednom godišnje (uglavnom oko mog rođendana), da na poslu uzmem slobodan dan i ostanem kod kuće, u krevetu sa svojim jadima. Nije posredi depresija niti išta tako ozbiljno kao depresija, već samo nastup iskrivljene verzije mene same. Druge devojke meditiraju i bave se jogom. Ja poneseu u krevet litru „Džeka Denijelsa“ i šest pakovanja čokoladnih kolača. Posle najmanje dvadeset i četiri sata gledanja

televizije, uvek ustanem željna da se vidim s prijateljima i mnogo zadovoljnija svojim životom uopšte.

Toga dana sam odlučila da se hiberniram zbog bolnog raskida sa još jednim govnom čije ime nije vredno pomena. Čovek bi pomislio da sam posle petnaest godina na položaju vodećeg autora u oblasti kulinarnog morala naučiti sve o sindromu „kuvar i fotograf u usponu“. Da znam sve o tome kakvi su muškarci koji ne žele da ih iko „vodi“ i koji žude da otkriju kako im je nadređeni kolega poremećena, slaba žena. Kad si u govnom zbog muškog „talenta“ u struci, teši te jedino činjenica da ih ima toliko jebeno mnogo te da nisu tako jedinstveni kao što veruju. O, da – i to da ih ima sasvim malo koji su uistinu talentovani. Osim što su nadareni da odvedu u krevet neudatu ženu od trideset i kusur godina, za šta je, barem u mom slučaju, trebalo malo više od dva martinija s votkom, a mnogo manje šarma nego što smem sebi da priznam.

Međutim, za ženu je otrežnjujuće saznanje da je dovoljno stara i dovoljno moćna da posluži nekom u pravljenju karijere. U svakom slučaju, dovoljno otrežnjujuće da opravda slobodan dan da bi se napila.

Glavni kuvar Ronan je bio klasičan slučaj veze bez romantike; spavala sam s njim i mislila sam da će se javiti, ali nije. Posle dve nedelje se pojavio na nekoj promociji s manekenkom podraku. Pokušala sam da budem cinična, ali ženama u određenim godinama gorčina stoji vrlo ružno, pa je bolje progutati uvredu. Sve u svemu, beznačajna rana, ali bila sam tužna i osećala se bezvrednom u trenutku kad je Den ušao u moj život.

„Protivpožarna obuka, gospoja...“

U našoj zgradi su se nastojnici menjali na svakih nekoliko godina, uglavnom zato što su im za stan dodeljivali mračnu rupu bez prozora, u podrumu našeg bloka građenog tridesetih godina. Kad se Den upoznavao sa stanarima, ja sam bila odsutna, na putu radi fotografisanja. Pretpostavljam da

je bio na dužnosti već nekoliko nedelja pre nego što sam ga upoznala.

„Gospoja, došao sam da vas zamolim da učestvujete u protivpožarnoj vežbi.“

Ne podnosim kad me oslovljavaju sa „gospoja“. To mi zvuči kao da sam matora i ćaknuta.

„Radi vaše bezbednosti, gospoja.“

Znači, ja sam matora i ćaknuta.

A u ovom konkretnom slučaju i pijana.

Naglo sam širom otvorila vrata: „Hoćete da kažete da očekujete da stojim na ulici *ovako* obučena?!“ – i zamahala rukavima pidžame pred njim. Dok sam s treskom zatvarala vrata kao odgovor na moje retoričko pitanje:

(„Ne? Pa JEBI SE onda!“), pogodilo me je saznanje da je naš novi nastojnik neverovatno zgodan. I to ne tek prihvatljivo dobrog izgleda koji, u kombinaciji s ličnošću, sasvim prosečnog muškarca može da pretvori u pravu priliku, već neverovatno, besmisleno zgodan, kao izvajan dasa sa reklame za penu za brijanje. Dasa zbog kakvog te kao klinku obliva znoj, pa odrasteš čim shvatiš da su takvi muškarci tebi nedostižni.

Naravno, inteligentna žena zašla u tridesete zna da izgled nije važan.

Naročito je svesna toga dok s kućne haljine otresa mrvice svog četvrtog čokoladnog kolača. Računa se ono što je unutra, u ovom slučaju poprilično burbona i gasova.

Tad sam mislila da nemam nikakvih planova za po podne, ali morala sam to da učinim. Mora da sam videla nešto u Denovim očima, za vreme tog razgovora od nekoliko sekundi; zametak žudnje, jer sam se – bez ikakvog očiglednog razloga – okupala i doterala. Nisam se baš kompletno depilirala, ništa tako spektakularno, samo sam – kroz izmaglicu pripitosti – oprala zube i očetkala kosu, a kućnu haljinu zamenila nečim malo privlačnijim, što, istini za volju, takođe nije bilo naročito seksi, samo čista trenerka.

* * *

Den se vratio posle sat vremena, kad se obuka završila, i premda se nisam iznenadila što je ponovo došao, sećam se da sam se zapanjila što je zbilja toliko zgodan kao što mi se isprva učinilo. A još me je više zapanjio pogled tih očiju boje lešnika koje su se prosto topile dok su me netremice gledale sa neprikrivenim izrazom i požude i divljenja. Kao da sam najlepša žena na svetu. Niko me nikada ranije nije tako gledao jer... koliko god bio rastegljiv pojam lepote, i nisam baš neka lepotica, pa mi je došlo da se glasno nasmejem. Pozvala sam ga unutra, a on je stajao pored vrata kao baštovan na vojvotkinjinom prijemu.

Nikad mi ništa nije lakše palo nego da zavedem Dena. Sasvim prirodno sam sela i čekala. Ne dešava se često da moraš sama da pitaš, i mene obično ne treba dugo ubeđivati, ali nikada ranije nisam bila preuzela vodeću ulogu.

Ali ovaj momak je bio tako nervozan, tako smeten da sam se najednom osetila sigurnom u sebe. Samouverenom.

Seks je bio fantastičan; neću da zalazim u sve škakljive pojedinosti, reći ću samo da je voleo svaki pedalj moga tela na način koji me je zaprepastio.

Bio je toliko zgodan da mi se srce cepalo, duboko mi je laskalo što sam s njim, ali u tome je od početka bilo i nečeg utešnog. Ali znala sam, u dubini duše sam znala da Den nije moj tip muškarca.

Da nemamo ničeg zajedničkog. Da mene privlači intelekt, a ne telo.

Da je ovo spandavanje sa zgodnim nastojnikom samo jedna šašava situacija u koju me je uvalio seks.

Možda je i uzvišena sudbina umešala svoje prste; možda su slobodan dan, osećanje potištenosti i protivpožarna obuka bili samo uvodna scena ljubavne priče mog života.

Nije baš holivudska produkcija i oduvek sam se nadala da ću dobiti nešto više, ali može biti da sam samo obična žena koja nema prava da očekuje ništa više od toga.

Međutim, kad se sad svega setim, bojim se da sam zavela Dena isključivo zbog toga što je bio seksi, a ja pijana i usamljena. O, naravno, i još zbog nečeg – zato što sam mogla da ga zavedem. Pod dejstvom ubitačne kombinacije opijata koja je uskoro ozakonjena brakom.

Teško da se na tome može graditi srećan brak.